

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Cezariusz Baćkowski
Sędziowie:	SSA Edward Stelmasik SSO del. Edyta Gajgał (spr.)
Protokolant:	Anna Dziurzyńska

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Ludwika Uciurkiewicza

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2012 r.

sprawy **M. R. (1)**

oskarżonego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora i oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 11 września 2012 r. sygn. akt III K 199/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego M. R. (1) uznaje za winnego tego, że w dniu 19 lutego 2012 roku we W. mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, działając w zamiarze ewentualnym spowodowania u M. R. (2) choroby realnie zagrażającej życiu uderzył go nożem w brzuch lecz zamierzonego celu nie osiągnął albowiem rana nie spowodowała uszkodzeń szczególnie ważnych dla życia organów ciała przy czym spowodował ranę kłutą brzucha z następowym wypadnięciem fragmentu sieci oraz uszkodzeniem krezki jelita, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności tych narządów ciała na okres powyżej 7 dni tj. czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierza mu karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności z zaliczeniem na jej poczet faktycznego pozbawienia wolności od dnia 19 lutego 2012 roku do dnia 20 grudnia 2012 roku;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. B. 600 zł tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą obronę oskarżonego z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz 138 zł tytułem zwrotu VAT;

IV. zwalnia oskarżonego od obowiązku poniesienia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

M. R. (1) został oskarżony o to, że:

w dniu 19 lutego 2012 r. we W. w mieszkaniu przy ulicy (...), mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia M. R. (2) uderzył go jednokrotnie nożem w brzuch, powodując ranę kłutą brzucha z następowym wypadnięciem fragmentu sieci oraz uszkodzeniem krezki jelita, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres powyżej 7 dni, czym naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę obronną pokrzywdzonego,

tj. o czyn z art. 13 §1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 11 września 2012r. w sprawie III K 199/12:

I. uznał oskarżonego M. R. (1) za winnego popełnienia czynu polegającego na tym, że w dniu 19 lutego 2012 r. we W., w mieszkaniu przy ul. (...), mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, a nadto znajdując się w stanie nietrzeźwości (nie mniej niż 0,80 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu) oraz działając w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia swojego ojca M. R. (2), uderzył go jednokrotnie nożem w brzuch, powodując ranę kłutą brzucha z następowym wypadnięciem fragmentu sieci oraz uszkodzeniem krezki jelita, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządu ciała na okres powyżej 7 dni, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na wycofanie pokrzywdzonego oraz nienaruszenie niewrażliwych dla jego życia organów;

- stanowiącego przestępstwo z art. 13 §1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 31 § 2 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

II. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 19.02.2012 r. do dnia 11.09.2012 r.

III. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zwrócił dowody rzeczowe złożone w depozycie Sądu Okręgowego:

a) pokrzywdzonemu M. R. (2) – pod poz. 1,2, 9-12 wykazu nr I/57/12 (k.30),

b) oskarżonemu M. R. (1) – pod poz. 3-8, wykazu nr I/57/12 (k.30),

c) L. R. – pod poz. 13, 14 wykazu nr II/133/12 (k.206).

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. B.. KA we W., ul. (...), kwotę 1.697,40 zł brutto, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu.

V. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

Wyrok ten zaskarżyła w całości obrońca oskarżonego zarzucając:

1.obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegająca na dokonaniu całkowicie dowolnej, bez wymaganej zasady obiektywizmu oceny materiału dowodowego i pominięciu okoliczności oraz dowodów przemawiających za odmienną kwalifikacją prawną czynu zarzucanego oskarżonemu, podczas gdy w oparciu o dowody zgromadzone w sprawie, a w szczególności opinie biegłych psychiatrów i psychologa,

jak i zeznania pokrzywdzonego oraz świadka L. R. nie sposób przyjąć, że oskarżony działał z zamiarem ewentualnym zabójstwa M. R. (2),

a co z tego wynika:

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony miał zamiar ewentualny popełnienia czynu określonego w art. 148 § 1 k.k., podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, nie pozwala na poczynienie takiego ustalenia, zwłaszcza że oskarżony po stwierdzeniu, iż zranił ojca odstąpił od dalszych działań i odłożył nóż, uznając, iż zrealizował swój cel w postaci spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w rozumieniu art. 156 § 1 k.k.

Stawiając powyższe zarzuty obrońca wniosła o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez zmianę kwalifikacji prawnej czynu i uznanie oskarżonego M. R. (1) za winnego popełnienia czynu polegającego na tym, że w dniu 19 lutego 2012 r. we W., w mieszkaniu przy ul. (...), mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, a nadto znajdując się w stanie nietrzeźwości (nie mniej niż 0,80 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu) oraz działając w zamiarze ewentualnym spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu u swojego ojca M. R. (2), uderzył go jednokrotnie nożem w brzuch, powodując ranę kłutą brzucha z następowym wypadnięciem fragmentu sieci oraz uszkodzeniem krezki jelita, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządu ciała na okres powyżej 7 dni, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na wycofanie pokrzywdzonego oraz nienaruszenie newralgicznych dla jego życia organów; stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.
2. wymierzenie za to oskarżonemu na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 31 § 2 k.k., kary pozbawienia wolności poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.
3. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddanie oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora.
4. na podstawie art. 72 § 1 pkt 6 zobowiązanie oskarżonego do poddania się leczeniu odwykowemu oraz oddziaływaniom terapeutycznym związanym z kontrolą agresji.
5. o zasądzenie na rzecz adwokat J. B. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Wyrok zaskarżył ponadto Prokurator Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we W., w apelacji wniesionej na korzyść oskarżonego zarzucając:

obrazę przepisów postępowania – art. 413 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez zaniechanie wskazania w wyroku zastosowanych przepisów ustawy karnej stanowiących podstawę do wymierzenia oskarżonemu M. R. (1) kary pozbawienia wolności z nadzwyczajnym jej złagodzeniem, a to art. 60 § 1 k.k. w zw. z art. 60 § 6 pkt 2 k.k.

Stawiając powyższy zarzut prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uzupełnienie podstawy wymiaru kary o przepisy art. 60 § 1 k.k. i art. 60 § 6 pkt 2 k.k.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zasadna okazała się apelacja wniesiona przez obrońcę oskarżonego, w której zakwestionowana została podstawa faktyczna rozstrzygnięcia w części dotyczącej ustalenia zamiaru, z jakim działał oskarżony. Istotnie, jak zarzuca skarżąca, Sąd Okręgowy czyniąc ustalenia w tej materii nie uwzględnił w należyтым stopniu wszystkich ujawnionych w toku postępowania okoliczności, akcentując te związane ze stroną przedmiotową zachowania oskarżonego i przyznając im decydujące znaczenie, a umniejszając rolę i wagę tych charakteryzujących stronę podmiotową jego czynu.

Przypomnieć należy, że ustalenia co do zamiaru z jakim działa sprawca przestępstwa poprzedzać winna dokładna analiza całokształtu przesłanek zarówno przedmiotowych jego zachowania, jak i tych natury podmiotowej (zob. wyrok SN z dnia 28 czerwca 1977r., VI KRN 14/77, OSNKW z 1978r., nr 4-5, poz.43). Znaczenie w tym zakresie mają takie okoliczności jak sposób działania sprawcy, rodzaj użytego przez niego narzędzia, siła i intensywność zadanych ciosów, ich liczba i ukierunkowanie oraz rodzaj spowodowanych urazów i ich umiejscowienie, co rozważał i analizował szczegółowo sąd pierwszej instancji.

Okoliczności te nie mogą być jednak oceniane w oderwaniu od tego, jakie było tło i powód zajścia, motywy i pobudki, jakie kierowały sprawcą, jak też bez uwzględnienia tego, jaki był jego stosunek do pokrzywdzonego. Znaczenie ma również osoba samego sprawcy, jego właściwości osobiste i dotychczasowy tryb życia oraz zdolność do oceny sytuacji i przewidywania skutków określonego zachowania się, co trafnie podnosi w apelacji skarżąca (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 lipca 2012r. w sprawie II A Ka 193/12, LEX 1213785, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 marca 2012r. w sprawie II A Ka 21/12, LEX 1133356).

Czyniąc ustalenia w interesującej materii Sąd Okręgowy powołał się przede wszystkim na to, że oskarżony posłużył się nożem kuchennym znacznych rozmiarów, że zadał ojcu cios z dużą siłą w miejsce newralgiczne dla procesów życiowych. Dostrzegł jednocześnie, że oskarżony działał emocjonalnie, że jego zachowanie nie było przemyślane, że po zadaniu ciosu odstąpił od ataku, że odłożył nóż po tym jak uświadomił sobie skutki swojego działania, wówczas gdy ojciec pokazał mu odniesioną ranę. Na podstawie tych okoliczności Sąd Okręgowy odrzucił możliwość przyjęcia, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim zabójstwa i uznał, że pozwalają one na przypisanie mu działania z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia człowieka. Tymczasem, zgodzić się należy z obrońcą, gdy wywodzi, że właśnie te okoliczności powinny skierować rozważania odnośnie do odpowiedzialności oskarżonego na płaszczyznę przepisu art.156§1 pkt 2kk, w stadialnej formie usiłowania popełnienia tego przestępstwa. Wbrew bowiem temu co przyjął Sąd Okręgowy nie są one wystarczające, by ustalić, że oskarżony przewidywał możliwość wystąpienia takiego skutku swojego działania, jak śmierć pokrzywdzonego oraz, że na to godził się. Emocjonalnego działania oskarżonego nie sposób rozpatrywać w oderwaniu od oceny jego stanu zawartej w opinii biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa. Stwierdzając u oskarżonego upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim biegli wskazali, że skutkuje to obniżeniem poziomu jego funkcjonowania poznawczego, zaburzoną zdolnością planowania, wnioskowania oraz przewidywania następstw swojego działania. Podali, że przejawia on zachowania, w których kieruje się doraźną motywacją bez zważania na ich konsekwencje, że wykazuje przewagę sfery popędowej, niską kontrolę intelektu, niski próg wyzwalania agresji i tendencję do zachowań impulsywnych. Z zeznań pokrzywdzonego oraz L. R., do których odwołuje się autorka skargi apelacyjnej, wynika, że po zdarzeniu oskarżony był w szoku, przestraszony, zachowywał się dziwnie, nie było z nim kontaktu. Oboje zgodnie podali, że po zadanych ciosie mógł bez przeszkód kontynuować atak, czego jednak nie uczynił – „poprzestał na jednorazowym zachowaniu” (zeznania pokrzywdzonego). M. R. (2) wyraził przy tym następującą ocenę - „myślę, że gdyby syn chciał mnie zabić to by to zrobił mocniej, bo ma dużą siłę, to pchnięcie nie było mocne...”. Z jego relacji wynika ponadto, że słowa „...jak będziesz jeszcze szumiał, to cię zabiję...” padły po zadanych ciosie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wszystkie te okoliczności oceniane w ścisłym powiązaniu ze sobą upoważniają do przyjęcia, że oskarżony przewidywał, iż swoim zachowaniem może spowodować ciężki uszczerbek na zdrowiu pokrzywdzonego i na to się godził. W okolicznościach zdarzenia, zważywszy na to, że wziął do ręki nóż i ugodził nim ojca jeden raz w okolicę brzucha działał niewątpliwie ze świadomością możliwości spowodowania poważnych ujemnych konsekwencji dla zdrowia pokrzywdzonego w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, takich więc, które wykraczają dalece poza tzw. lekkie czy średnie uszkodzenie ciała, i na takie skutki się godził. Koresponduje to ze stanowiskiem biegłych psychiatrów wyrażonym w ramach ustnej opinii uzupełniającej złożonej na rozprawie.

Ocena powyższa skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku przez przypisanie oskarżonemu czynu wyczerpującego znamiona z art.13§1kk w zw. z art.156§1 pkt 2 kk i art.157§1kk w zw. z art.11§2kk i wymierzenie mu za ten czyn kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności jako współmiernej do stopnia jego społecznej szkodliwości, będącego wypadkową okoliczności i sposobu działania oskarżonego, uwzględniającej ponadto stopień jego winy determinowany

przede wszystkim tym, że działał on w stanie ograniczonej poczytalności tak w zakresie rozpoznania znaczenia swojego czynu, jak i pokierowania swoim postępowaniem. Kara w tej wysokości odpowiada jednocześnie potrzebom w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentów zaprezentowanych w apelacji obrońcy co do tego, że przy zmienionej ocenie prawnej zachowania oskarżonego zachodzą w odniesieniu do niego okoliczności uzasadniające zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary. Kara wymierzona oskarżonemu bliżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia nie jawi się bowiem jako niewspółmiernie surowa przy uwzględnieniu stopnia jego winy.

W pozostałej części zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

Wskutek uwzględnienia apelacji obrońcy oskarżonego i podjęcia orzeczenia reformatoryjnego w sposób wskazany powyżej, środek odwoławczy wniesiony przez prokuratora okazał się być bezprzedmiotowy, a co za tym idzie nie mógł zostać uwzględniony.

O kosztach obrony z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie art.29 ust.1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. o adwokaturze, ich wysokość określając na podstawie §2 i §14 ust.2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Podzielając stanowisko Sądu Okręgowego co do możliwości uiszczenia przez oskarżonego kosztów sądowych, Sąd Apelacyjny zwolnił go od obowiązku ich uiszczenia za postępowanie odwoławcze (art.624§1kpk).